

นอกจากวรรณะทั้ง 4 นี้แล้ว ยังมีวรรณะย่อย ๆ อีกมาก แต่ก็รวมอยู่ในวรรณะทั้ง 4 นี้ อีกอย่างหนึ่ง ถ้าจะแบ่งตามหลักเศรษฐกิจหรือฐานะของบุคคลแล้ว อาจแบ่งกลุ่มบุคคลออกได้เป็น 4 พวก คือ¹²

ก. **ชั้นสูงสุด** คือ ผู้ที่เกิดในตระกูลสูง มีความเป็นอยู่อย่างสบาย มีข้าทาสบริวารมากมาย มีสมบัตินับไม่ถ้วน บางคนก็ได้ทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมมาก แต่บางคนก็ตั้งตัวเป็นนายทุนขูดรีดประชาชนจนเกินควร บางคนสูงทั้งตระกูล ยศถาบรรดาศักดิ์ และภูมิธรรม แต่บางคนสูงแต่ตระกูล ไม่มีคุณธรรม

ข. **ชั้นสูง** คือ ผู้ที่เกิดอยู่ในระหว่างชนชั้นกลางและสูงสุด โดยมากเป็นพวกนายทุน พวกนี้ขูดรีดประชาชนจนคนจนมาก เห็นแก่ได้อย่างเดียว และเป็นผู้ที่เครื่องประเพณีมากที่สุด อาจกล่าวได้ว่า พวกนี้สูงแต่ตระกูล แต่คุณธรรมไม่ค่อยสูง นั่นคือสูงเพราะเงินยกขึ้น

ค. **ชั้นกลาง** คือ ผู้ที่มีพออันจะกิน ไม่ฟุ่มเฟือยนัก และไม่ขัดสนจนเกินไป พวกนี้ไม่ค่อยจะเคร่งครัดในลัทธิประเพณี และได้ทำประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองมากที่สุด เพราะจะต้องพยายามทำงานแข่งนายทุน โดยเอาความดีเข้าว่า และในขณะที่เดียวกันก็ไม่ได้ขูดรีดและดูถูกคนจน

ง. **ชั้นต่ำ** คือ ผู้ที่เกิดในตระกูลต่ำ เช่น ชาวนา ชาวไร่ หรือกรรมกรรับจ้างทั่วไป พวกนี้มีความเป็นอยู่แตกต่างจากชนชั้นสูงมาก ชีวิตของพวกเขาชื่อ “หาเช้า กินค่ำ” ชีวิตไม่มีความหมาย นอนรอความตายไปเพียงวัน ๆ เท่านั้น ชนวรรณะอื่น ๆ ดูถูกชนชั้นนี้มาก



คูรดืมน้ำจากคนวรรณะอื่นที่รินให้

¹²ทวี ทวีวาร, ประวัติศาสตร์อินเดียสมัยใหม่, หน้า 238-239.

3.1.4 อาศรม 4 ชั้น

อาศรม 4 ชั้น คือ ทางปฏิบัติที่ถือว่าเป็นธรรมประจำตัว ชาวฮินดูทุกคน ต้องปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้น ดังนี้

ก. พรหมจรรย์ ลำดับแรกแห่งชีวิต เด็กชายทุกคนต้องเข้าสู่พิธีสวมด้ายศักดิ์สิทธิ์ เรียกว่า ยัชโญปวีต เมื่อสวมแล้วก็ประกาศตนเป็นพรหมจรรย์ ตั้งหน้าศึกษาเล่าเรียน ประพฤติพรหมจรรย์ ในสำนักครูบาอาจารย์จนอายุได้ 25 ปี เป็นอันสิ้นภาวะพรหมจรรย์ (วัยศึกษา)

ข. คฤหัสถ์ ผู้ผ่านชั้นพรหมจรรย์มาแล้ว กลับมาสู่บ้าน บำเพ็ญตนเป็นคฤหัสถ์ คืออยู่ครองเรือน แต่งงาน มีลูกมีเมีย ปฏิบัติภารกิจในชั้นตอนนี้ 25 ปี เมื่อต้องการจะบำเพ็ญเพียรให้ยิ่งขึ้นไปเพื่อความหลุดพ้น ต้องออกจากบ้านเข้าสู่อาศรม บำเพ็ญตนเป็นนักพรต (วัยครองเรือน)

ค. วनปรสถ์ การอยู่ป่า เป็นกิจปฏิบัติอีกอย่างหนึ่งของชาวฮินดู ถือเอาการบำเพ็ญเพียรเข้ามานสมาบัติในป่า สร้างศาลาเป็นที่อาศัยตามแบบของผู้ปฏิบัติธรรม (25 ปี)

ง. สannyasi ผู้แสวงธรรมต้องบำเพ็ญเพียรเพื่อความหลุดพ้น ต้องค้นหาความจริงว่าตนคือใคร พระพรหมคือใคร ในโลกนี้มีสารพัดฤๅณใด เมื่อได้คำตอบแล้วต้องสั่งสอนผู้อื่น กล่าวโดยสรุป คือ ต้องกระทำเพื่อมนุษยชาติทั้งปวง (อายุตั้งแต่ 75 ปีขึ้นไป)

3.1.5 ข้อปฏิบัติของฮินดูในปัจจุบัน

*ข้อปฏิบัติของฮินดูผู้อยู่ครองเรือน ประกอบด้วยองค์ 4 คือ

ก. การแต่งงาน อาหารการกิน การอาชีพ และที่อยู่อาศัย อาทิ การแต่งงานจะต้องให้ถูกต้องตามโคตร ตามตระกูล ตามชั้น ตามวรรณะ จะสับสนลักลั่นกันไม่ได้ เรื่องอาหารการกิน คนในวรรณะต่ำจะทำให้คนในวรรณะสูงกินไม่ได้ คนละวรรณะกินรวมกันไม่ได้ และต้องอาหารกันไม่ได้ อาชีพก็เหมือนกัน ใครอยู่วรรณะใดต้องทำอาชีพอย่างนั้น ตลอดจนเคหสถานบ้านเรือนก็เหมือนกัน ใครปฏิบัติขาดตกบกพร่องต้องถูกตัดขาดจากตระกูล

ข. ข้อปฏิบัติสังสการ คือ ข้อปฏิบัติของบุคคลผู้เป็นทิวาติ หรือทิวาติ (เกิด 2 หน) ได้แก่ พรหมณ์ กษัตริย์ แพศย์ จะต้องปฏิบัติพิธีสังสการ คือ

*ดูศาสนาเปรียบเทียบของ เสถียร พันธรัชนี พิมพ์ครั้งที่ 3, แพร่พิทยา 2526 หน้า 87-89.

- ก) พิธีตั้งครรรภ์ จากวันวิวิาวห์
- ข) พิธีกระทำต่อเด็กในครรรภ์ เมื่อเข้าใจว่าเป็นชายประมาณ 3 เดือน ภายหลังแต่งงาน
- ค) พิธีแยกผมหงูิง (มารดา) ผู้ตั้งครรรภ์ในระยะ 4 เดือน 6 เดือน หรือ 8 เดือน บ้าง
- ฅ) พิธีคลอดบุตร
- ง) พิธีตั้งชื่อเด็ก ในวันที่ 12 หรือ 14 ภายหลังคลอด
- จ) พิธีนำเด็กออกไปดูพระอาทิตย์ยามรุ่งอรุณ เมื่อเด็กอายุได้ 4 เดือน
- ฉ) พิธีบ้อนข้าวเด็กในเดือนที่ 5 หรือที่ 6
- ช) พิธีโกนผมให้เหลือไว้แต่จุก 3 ปีหลังจากคลอด
- ซ) พิธีตัดผม ถ้าเป็นพราหมณ์ตัดเมื่ออายุครบ 16 กษัตริย์ตัดเมื่อ 22 แพศย์ตัดเมื่ออายุ 24 ปี
- ฌ) พิธีเข้าอาศรม
- ญ) พิธีกลับบ้านเมื่อเสร็จจากการศึกษา
- ฎ) พิธีแต่งงาน

ค. **ข้อปฏิบัติพิธีศรารท** คือ พิธีของผู้มีศรททา (สารท) ได้แก่ พิธีพลีให้แก่ดวงวิญญาณของบรรพบุรุษ (Ancestor Worship) พิธีนี้ถือเคร่งครัดมาก ถึงจะขาดอะไรก็ขาด พิธีนี้ไม่ได้

การบูชาบรรพบุรุษ คือ การสังเวยดวงวิญญาณของท่านด้วยก้อนข้าวสุก ผู้ทำพิธีศรารทควรให้เป็นลูกผู้ชาย เพราะจะช่วยบรรพบุรุษมีบิดามารดาเป็นต้น ให้พ้นขุมนรก ปุตตะ ศรารทครั้งแรกทำก่อนวันเอาศพไปเผา กระทำตลอด 10 วันตั้งแต่วันตาย จนถึงวันที่ 11 กระทำเป็นการรวมญาติ โดยญาติฝ่ายแม่และฝ่ายพ่อขึ้นไป 3 ชั่วคน และลงมาอีก 3 ชั่วคน ศรารทเหล่านี้จะต้องทำไปเดือนละครั้งเป็นอย่างน้อยตลอดปี

ยังมีศรารทประเภทอื่น ทำเกี่ยวกับการมงคลอีกหลายอย่าง อาทิ ทำเพื่อลูก ทำเพื่อขอสวัสดิมงคลในการเดินทาง และเพื่อความเจริญของทรัพย์สมบัติเป็นต้น

ง. **ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการบูชาเทวดา (Worship of Gods)** ข้อปฏิบัตินี้จะ เป็นมูลเหตุสัมพันธ์กันอยู่กับการบูชาบรรพบุรุษในลัทธิของชนชาติอื่น ๆ โดยเหตุที่อินดูมีเทพเจ้า มากมาย จำนวนเทวดาที่บูชาจึงสุดจะคณนาได้ ยิ่งอินดูที่อยู่ในวรรณะต่ำถูกกีดกันไม่สามารถ นับถือเทวดาของพวกในวรรณะสูงได้ จึงสร้างเทวดาของตนขึ้นเพื่อบูชาไปตามลำพัง มีเทพ

ประจำทวารลัยและเทพประจำหมู่บ้าน ประจำครอบครัว จนถึงเอาเป็นยุติมิได้

ความเชื่อถือของฮินดูปัจจุบันเกี่ยวกับการบูชาเทวดาไม่สามารถจะพรรณนาให้หมดในที่นี้ได้ ฮินดูผู้อยู่ในวรรณะสูงได้พากันบูชาเทพรุ่นเก่า มีเทพเจ้าวิษณุ และศิวะ เป็นต้น ครั้นมีลัทธิอวตารขึ้น มีการบูชาพระกฤษณะและพระรามขึ้นอีก ส่วนเทพเจ้าของฮินดูผู้อยู่ในวรรณะต่ำ มีเทพแตกแยกขยายออกไปตามวรรณะอีกมาก เช่น เจ้าแม่กาลี เทพลิง เทพงู เทพเต่า รุกขเทพ เทพช้าง ลิงคเทพ เทพกำหนดเพศของหญิง หินผา และเทวดาเบ็ดเตล็ด ตามศาลเจ้าน้อยใหญ่และหมู่บ้านทั้งหลาย เป็นทั้งภavnาเกลียดน่ากลัว น่ากราบไหว้ และบางทีก็มีความลามกอนาจารรวมอยู่ด้วยไม่ว่าที่ใด

3.2 ศาสนาเซน¹³

เซนเป็นอารยธรรมทางศาสนาของอินโด-อารยัน เกิดบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำคงคาทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดียปัจจุบัน ศาสนาเซนเกิดรุ่นเดียวกับศาสนาพุทธ ระหว่างปี 540—468 ก่อนคริสตกาล มีวัตถุประสงค์คือปฏิรูปสังคมอินเดียแบบวรรณะ ประวัติของศาสนานี้ละม้ายคล้ายคลึงกับศาสนาพุทธมาก ดังจะกล่าวต่อไป

3.2.1 ศาสดาซ็อมหาวีระเป็นนักบวชเปลือย ก่อนออกบวชเป็นโอรสของสิทธิราช หั้วหน้าเผือกษัตริย์ตระกูลนักพื่อน บางทีก็เรียกท่านว่า “นิครนถ์ นาฏบุตร”

3.2.2 ออกบวชเมื่อพระชนมายุ 30 พรรษา บำเพ็ญทุกกรกิริยาอยู่ริมฝั่งแม่น้ำคงคา 12 ปี จึงตรัสรู้ “เกวลชญาณ” ได้ต้นไทร เมื่อพระชนม์ได้ 42 พรรษาได้เป็น “ชินะ” ซึ่งหมายความว่าผู้ชนะทุกอย่าง

3.2.3 ทรงเผยแพร่วัฒนธรรมอยู่ 30 ปี โดยตั้งระบบนักบวชเปลือยอย่างเคร่งครัด ได้บรรลุกไกวลย์ (ตาย) ที่เมืองปาวานูรี ไกล ๆ เมืองราชคฤห์ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดียเมื่อพระชนม์ได้ 72 พรรษา



ภาพศาสดามหาวีระ

¹³S.P.N. Rai Sharma, *Indian Philosophy*, pp. 62 – 63.

3.2.4 หลักธรรมที่สำคัญ ได้แก่ อหิงสา คือ ความไม่เบียดเบียน และมรรค 3 ประการ ซึ่งเป็นทางแห่งความหลุดพ้น ได้แก่

ก. เห็นชอบ

ข. รู้ชอบ

ค. ประพฤติชอบ ได้แก่ คิล 5 ประการ คือ

- 1) ไม่เบียดเบียนสัตว์ที่มีชีวิตด้วยวาจาหรือด้วยการกระทำอื่น ๆ
- 2) ไม่ลักทรัพย์
- 3) ไม่พูดเท็จ
- 4) เป็นอยู่อย่างบริสุทธิ์ด้วย กาย วาจา ใจ
- 5) ไม่ปรารถนาฆ่าเกินกำลังตนเอง

3.2.5 หลังจากที่ศาสดามหาวีระบรรลุโกฎีย์แล้ว ศาสนาเซนแตกออกเป็น 2 นิกาย คือ

ก. ทิฆัมพร นิกบวชเปลี่ยนิกายนี้สอนให้เคร่งครัด ไม่ผูกพันกับสิ่งใด ๆ แม้แต่เสื้อผ้าอาภรณ์ต่าง ๆ โดยอ้างว่าต้องอยู่ให้เหมือนธรรมชาติที่เกิดขึ้นมา คือนุ่งลมหม่มฟ้า

ข. เสวตัมพร นิกบวชนุ่งขาวหม่มขาวซึ่งมีอยู่ทั่วไปในอินเดีย แม้แต่นิกบวชหญิงที่เรียกว่าแม่ชีของศาสนาเซนก็นิยมนุ่งขาวหม่มขาว

3.2.6 ทศณะที่มีต่อศาสนาพราหมณ์ คือ ปฏิเสธความเชื่อเรื่องวรรณะ ปฏิเสธการสวด อ้อนวอนต่อรูปเคารพ ปฏิเสธการบูชาัญญ ปฏิเสธเรื่องพรหมลิขิต ไม่เชื่อว่าพระพรหมเป็นผู้สร้างโลก

3.2.7 อิทธิพลของศาสนาเซนในอินเดียปัจจุบันนี้ คือ การดำรงชีพแบบอหิงสา รับประทานอาหารมังสวิรัต แม้แต่หม่มหาคณะ คานธี ก็ยังใช้หลักอหิงสธรรมในการเรียกร้องเอกราชให้แก่อินเดีย และที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ภาษากานาริสและภาษาคุชระติ ซึ่งมีอิทธิพลทางตะวันตกของประเทศ 2 ภาษานี้ใช้จารึกคัมภีร์ต่าง ๆ ของศาสนาเซน ซึ่งต่างจากภาษาปราคฤตที่เป็นภาษาดั้งเดิม

3.3 ศาสนาพุทธ¹⁴

ศาสนาพุทธ เป็นอีกศาสนาหนึ่งที่ถือกำเนิดในที่ราบลุ่มแม่น้ำคงคา ประมาณ 600 ปี ก่อนคริสตกาล เป็นศาสนาของชาวอินโด-อารยัน อุบัติขึ้นรุ่นราวคราวเดียวกับศาสนาเซน แม้แต่สถานที่ที่อุบัติและประวัติต่าง ๆ ก็ละม้ายคล้ายคลึงกับศาสนาเซน ดังจะกล่าวต่อไป

¹⁴ S.P.N. Rai Sharma, *Opctt*, pp. 68 - 69.

3.3.1 ศาสตรา คือ พระพุทธเจ้าก่อนเสด็จออกผนวช ทรงเป็นสมเด็จพระพุทธพรหมจากนคร กบิลพัสดุ์ เป้าหมายในการเสด็จออกผนวชคือ แสวงหาทางหลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด และต้องการปฏิรูปสังคมอินเดียสมัยนั้น โดยเฉพาะโครงสร้างทางสังคมระบบวรรณะ

3.3.2 เสด็จออกแสวงหาสัจธรรมเมื่อพระชนมายุได้ 29 ปี ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยาที่ฝั่งแม่น้ำเนรัญจนาเป็นเวลา 6 ปี และได้ตรัสรู้สัมมาสัมโพธิญาณภายใต้ต้นโพธิ์ ได้เป็น **พุทธ**

3.3.3 เมื่อตรัสรู้แล้ว ใช้เวลา 45 ปี เสด็จแพร่สัจธรรมไปทั่วที่ราบลุ่มแม่น้ำคงคา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสาวดี เมืองพาราณสี ราชคฤห์ ฯลฯ ทรงปรินิพพานเมื่อพระชนมายุ 80 ปี ที่เมืองกุสินารา

3.3.4 หลักธรรมสำคัญ q ได้แก่

- fl. อริยสัจ 4 ประการ ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค 8 ประการ ได้แก่ สัมมาทิฐิ เห็นชอบ, สัมมาสังกัปปะ ดำริชอบ, สัมมาวาจา วาจาชอบ, สัมมากรรม มั่นคง การงานชอบ, สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีวิตชอบ, สัมมาวาจาเม ความเพียรชอบ, สัมมาสติ ระลึกชอบ, สัมมาสมาธิ ตั้งใจชอบ
- u. โอวาทปาฏิโมกข์ ได้แก่ ละชั่ว ทำดี ทำใจให้ผ่องใส
- ก. หลักอนิจจัง กล่าวคือ สรรพสิ่งทั้งหลายตกอยู่ภายใต้การเปลี่ยนแปลง มีเกิด มีแก่ มีเจ็บ มีตาย ซึ่งเรียกว่า ชาติ ชรา พยาธิ มรณะ ทุกสิ่งทุกอย่างต้อง เป็นไปตามกฎอันนี้
- ง. ศีล 5 ประการ ได้แก่ ไม่เบียดเบียนสิ่งมีชีวิตทุกชนิด ไม่ลึงขโมย ไม่ประพฤติดิฉินในกาม ไม่มูสาวาท และไม่เสพสิ่งเสพติดทุกชนิด
- จ. อื่น ๆ ที่สำคัญ เช่น มงคลสูตร ที่เรียกว่า มงคลชีวิต 38 ประการ ที่ผู้ปฏิบัติ ช้อมถึงความสวัสดิในทั้งปวง ได้แก่
 - 1) ไม่คบคนพาล
 - 2) คบแต่บัณฑิต
 - 3) บูชาสิ่งที่ควรบูชา
 - 4) อยู่ในที่ที่จะทำให้เจริญ

- | | |
|---------------------------------|---------------------------------|
| 5) ทำบุญทำกุศลไว้มาก | 6) ตั้งตนสุจริต |
| 7) ศึกษามาก ๆ | 8) รอบรู้ศิลปะมาก ๆ |
| 9) มีวินัยที่ดี | 10) ชุคแต่สิ่งที่เป็นกุศล |
| 11) เลี้ยงดูบิดามารดา | 12) เลี้ยงดูบุตรธิดา |
| 13) สงเคราะห์อนุเคราะห์ภรรยา | 14) การงาน ไม่คั่งค้างย่อหย่อน |
| 15) การทำทานและเสียสละ | 16) ประพฤติธรรมโดยเคารพ |
| 17) สงเคราะห์อนุเคราะห์ญาติ | 18) ทำการงานไม่มีโทษ |
| 19) งดเว้นบาปทั้งปวง | 20) สำรวม ไม่เสพสิ่งเสพย์ติด |
| 21) ไม่ประมาท | 22) รู้จักเคารพนบไหว้ |
| 23) รู้จักถ่อมตน | 24) รู้จักประมาณ |
| 25) กตัญญู | 26) หึงขรรคม ศึกษาขรรคมสมาเสมอ |
| 27) อคทน อคคถัน | 28) เป็นผู้ว่าง่าย รับฟังเหตุผล |
| 29) ได้พบเห็นสมณะที่ประพฤติดี | 30) แสวงขรรคมสมาเสมอ |
| 31) มีความเพียรเผาผลาญกิเลส | 32) ประพฤติพรหมจรรย์ |
| 33) เห็นอริยสัจ 4 | 34) ทำประนิพพานให้เห็นแจ่มแจ้ง |
| 35) มีจิตใจมั่นคง | 36) มีจิตไม่เศร้าไม่โศก |
| 37) มีจิตไม่หม่นหมอง พ้องใสตลอด | 38) มีจิตเกษมสำราญ * |

3.3.5 หลังจากพระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว ศาสนาพุทธแตกออกเป็น 2 นิกาย ได้แก่

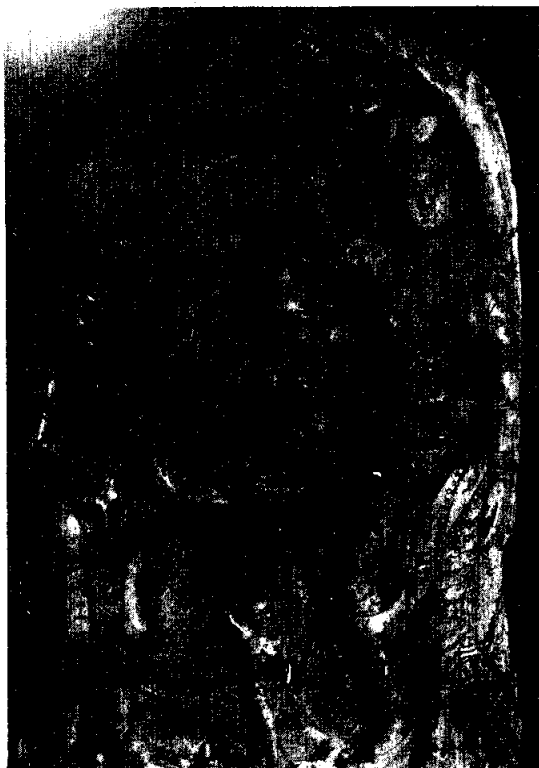
ก. หินยาน หรือเถรวาท ได้แก่ นิกายดั้งเดิม ปฏิบัติตามกฎหรือพระวินัยที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ให้เคร่งครัดที่สุดเท่าที่จะทำได้ ประเทศที่นับถือศาสนาพุทธนิกายนี้ ได้แก่ ศรีลังกา ภูม่า ไทย ลาว เขมร อินเดีย (บางส่วน) หินยานในประเทศไทยแบ่งออกเป็นมหานิกายและธรรมยุคนิกาย

* จากมงคลสูตร 38 ประการ

ข. มหายานหรืออาจริยวาท ได้แก่ นิกายเกิดใหม่ พวกนี้ปฏิรูปคำสอนของ พระพุทธเจ้าใหม่ เชื่อตามแนวปฏิรูปที่อาจารย์ได้ทำไว้แล้ว กล่าวคือ เชื่อตามหัวหน้าสำนัก จึงได้นามว่า “อาจริยวาท” ประเทศที่นับถือนิกายนี้ ได้แก่ ธิเบต จีน เกาหลี ญี่ปุ่น เวียดนาม พม่า (บางส่วน) และอินโดนีเซีย (บางส่วน)

3.3.6 ทัศนะของศาสนาพุทธที่มีต่อศาสนาพราหมณ์ คือ คัดค้านพิธีกรรมต่าง ๆ ของพราหมณ์ เช่น การอาบน้ำล้างบาปในแม่น้ำคงคา การฆ่าสัตว์บูชาโยธู การบวงสรวง อ้อนวอน การบูชาไฟ พรหมลิขิต พระพรหมสร้างโลก ฯลฯ

3.3.7 ปัจจุบันศาสนาพุทธเกือบสูญหายไปจากแผ่นดินอินเดีย อาจกล่าวได้ว่า เกิดที่นั่นและตายนั่น ความจริงศาสนาพุทธเกิดที่อินเดียและยังคงมีชีวิตอยู่ในอินเดีย กล่าวคือ ชาวอินเดียนับถือพระพุทธเจ้าเสมือนหนึ่งเป็นปางหนึ่งของพระนารายณ์ ซึ่งเราค้นกับคำว่า “นารายณ์ 10 ปาง” ชาวอินเดียยังคงกราบไหว้พระพุทธเจ้า และเชื่อว่าเป็นปางที่ 9 ของ พระนารายณ์ แต่ก็มีบางเมืองที่นับถือเป็นพุทธล้วน ๆ เช่น เมืองออรังละบาด ทางเหนือของ บอมเบย์ ปัจจุบันตัวเลขผู้นับถือศาสนาพุทธในอินเดียมีไม่แน่นอน เพราะถูกรวมเข้ากับศาสนา ฮินดูโดยเป็นปางหนึ่งของพระนารายณ์ดังกล่าว



ภาพแกะสลักหินอ่อนตอนประสูติ



สถานที่บำเพ็ญทุกรกิริยาที่ภูเขาดงคศิริ เมืองคยา



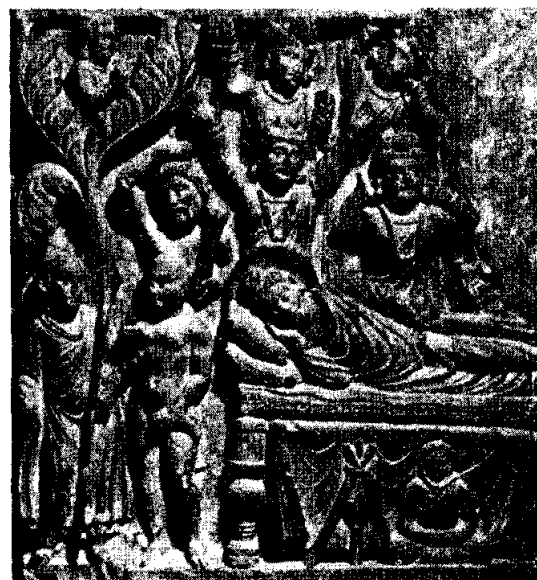
เจ้าชายสิทธัตถ์ละเสด็จไปศึกษา ศิลปะคันธาระ



ตรัสรู้ ศิลปะคันธาระ



แสดงปฐมเทศนา ศิลปะคันธาระ



ปรินิพพาน ศิลปะคันธาระ

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3

1. อารยธรรมอินโด-อารยัน ที่เป็นแม่บทของอารยธรรมต่าง ๆ คืออะไร ให้อธิบายพร้อมยกตัวอย่างประกอบ
2. ให้อธิบายถึงเป้าหมายของศาสนาพุทธพร้อมหลักธรรมโดยย่อ

สรุปบทที่ 2

ในสมัยพระเวท เรื่องราวของพวกอารยันนับว่าสำคัญมาก ชาวอารยันไม่ใช่ชาวอินเดีย แต่เป็นพวกที่อพยพมาจากต่างประเทศ คัมภีร์พระเวทได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับชาวอารยัน ไร่่มากมาย อารยันมี 3 กลุ่ม ได้แก่ ยูโรเปียน-อารยัน อิราเนียน-อารยัน และอินโด-อารยัน ทั้งสามกลุ่มนี้เดิมอาศัยอยู่บริเวณภาคกลางของทวีปเอเชียบริเวณทะเลสาบแคสเปียน ต่อมา จึงได้อพยพไปสู่ที่ต่าง ๆ ของโลก อินโด-อารยัน อพยพมาอาศัยอยู่ทางตอนเหนือของอินเดีย ระยะเวลาหนึ่ง หลังจากนั้นจึงอพยพลงมาอาศัยอยู่ตอนกลาง อันได้แก่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำคงคา และพรหมบุตร และได้สร้างอารยธรรมต่าง ๆ มากมาย เช่น ศาสนาพราหมณ์ ศาสนาเชน ศาสนापุทธ ฯลฯ นักประวัติศาสตร์บางคนสรุปว่า “อินเดียเป็นหนี้บุญคุณอารยัน ไม่มีอารยัน ไม่มีอินเดีย”

ในสมัยมหากาพย์ เป็นยุคที่อารยันขยายตัวเต็มทีตามแถบลุ่มน้ำคงคาและพรหมบุตร รามายณะและมหาภารตะได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการปกครอง ของพวกอารยันไว้เป็นอย่างดี บุคคลสำคัญ ๆ ในเรื่องถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็น อารยันหรืออริยกะ กลุ่มหลังได้แก่มีลักษะหรือทราวาท

เมื่ออารยันได้ตั้งถิ่นฐานเป็นปึกแผ่นตามลุ่มน้ำคงคาและพรหมบุตรแล้ว ก็ได้สร้าง อารยธรรมของพวกตนเองขึ้นมาเรียกว่า อารยธรรมอินโด-อารยัน ที่เห็นเป็นรูปธรรมมากที่สุด ได้แก่ อารยธรรมทางศาสนา เช่น ศาสนาพราหมณ์ ซึ่งต่อมาได้วิวัฒนาการเป็นศาสนาฮินดู ศาสนาเชน และศาสนาพุทธ ศาสนาเหล่านี้เป็นต้นแบบของสถาบันดharma วรรณกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม ฯลฯ ซึ่งเป็นมรดกตกทอดมาตราบเท่าทุกวันนี้

การประเมินผลท้ายบท

1. จงกล่าวถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดระบบวรรณะ พร้อมทั้งวิเคราะห์ถึงผลกระทบต่าง ๆ ที่มีต่อการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน
2. จงเปรียบเทียบศาสนาเซนกับศาสนาพุทธ เน้นประวัติและหลักธรรม
3. ตรีมูรติประกอบด้วยเทพเจ้าองค์ใด
 1. พระพรหม พระอิศวร พระนารายณ์
 2. พระพรหม พระวิษณุ พระนารายณ์
 3. พระพรหม พระศิวะ พระอิศวร
 4. พระพรหม พระวิษณุ พระอินทร์
4. การบำบัตทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชนเป็นหน้าที่ของคนวรรณะใด
 1. พราหมณ์ 2. กษัตริย์ 3. แพศย์ 4. ศูทร
5. ในฐานะที่ท่านเป็นนักศึกษา ถ้าท่านเป็นชาวฮินดู ท่านจะอยู่ในขั้นตอนชีวิตขั้นใด
 1. พรหมจารี 2. คฤหัสถ์ 3. วณปรัสถ์ 4. สันยาสี
6. คำว่า “ไกวล์ย” ในศาสนาเซน มีความหมายตรงกับคำใดต่อไปนี้
 1. เกิด 2. แก่ 3. เจ็บ 4. ตาย
7. ศิล 5 ข้อที่ 3 ของศาสนาเซน ตรงกับศิลปะ 5 ข้อใดของศาสนาพุทธ
 1. ข้อ 1 2. ข้อ 2 3. ข้อ 3 4. ข้อ 4
8. การรับประทานอาหารมังสวิรัตตรงกับคำสอนของศาสนาใดมากที่สุด
 1. พราหมณ์ 2. เซน 3. พุทธ 4. ฮินดู